

2023 ОНЫ 05 ДУГААР САРЫН 03-НЫ ӨДӨР, ЛХАГВА ГАРАГ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН 2023 ОНЫ ХАВРЫН ЭЭЛЖИТ ЧУУЛГАН

2023 ОНЫ 05 ДУГААР САРЫН 03-НЫ ӨДӨР, ЛХАГВА ГАРАГ

ХУРАЛДААНЫ ТЭМДЭГЛЭЛ

НЭГДСЭН ХУРАЛДААН

ХУРАЛДААН ЗОХИОН БАЙГУУЛАХ ХЭЛТЭС

Та хуралдааны тэмдэглэлийн цахим хувьтай дараах
QR кодыг уншуулан танилцах боломжтой.

2023 ОНЫ 05 ДУГААР САРЫН 03-НЫ ӨДӨР, ЛХАГВА ГАРАГ

НЭГДСЭН ХУРАЛДААНЫ ТЭМДЭГЛЭЛИЙН АГУУЛГА
2023 оны 05 дугаар сарын 03-ны өдөр, Лхагва гараг

<i>Хуралдааны тэмдэглэлийн агуулга</i>	1
<i>Хуралдааны товч тэмдэглэл:</i>	1-18
<i>Хуралдааны дэлгэрэнгүй тэмдэглэл:</i>	19-70
1.Төрийн албан хаагчийн ёс зүйн тухай хуулийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хууль, тогтоолын төслүүд /Улсын Их Хурлын гишүүн Б.Бат-Эрдэнэ нарын 4 гишүүн 2022.05.27-ны өдөр өргөн мэдүүлсэн, анхны хэлэлцүүлэг/	19-28
2.Аялал жуулчлалын тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-ийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүд /Засгийн газар 2022.11.28-ны өдөр өргөн мэдүүлсэн, эцсийн хэлэлцүүлэг/	28-42
3.Элчин сайд нарыг томилох, эгүүлэн татах асуудлаар зөвшилцөх тухай /Монгол Улсын Ерөнхийлөгчөөс 2023.04.27-ны өдөр өргөн мэдүүлсэн, зөвшилцөх/	42-59
4.Хууль тогтоомжийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүд /Засгийн газар 2023.01.18-ны өдөр өргөн мэдүүлсэн, эцсийн хэлэлцүүлэг/	59-61
5.“Хууль хэрэгжүүлэх арга хэмжээний тухай” Улсын Их Хурлын тогтоолын төсөл /Хууль тогтоомжийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөлтэй холбогдуулан боловсруулсан/	61-62
6.Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-ийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүд /Засгийн газар 2022.12.14-ний өдөр өргөн мэдүүлсэн, анхны хэлэлцүүлэг/	62-70

2023 ОНЫ 05 ДУГААР САРЫН 03-НЫ ӨДӨР, ЛХАГВА ГАРАГ

ХУРАЛДААНЫ ХУРААНГУЙ ТЭМДЭГЛЭЛ

Хоёр. Аялал жуулчлалын тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-ийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүд /Засгийн газар 2022.11.28-ны өдөр өргөн мэдүүлсэн, эцсийн хэлэлцүүлэг/

Хэлэлцэж буй асуудалтай холбогдуулан Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд Б.Бат-Эрдэнэ, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга С.Цогтгэрэл, Аялал жуулчлалын бодлогын газрын дарга Т.Мөнх-Од, Сангийн яамны Татварын бодлогын газрын дарга Б.Тэлмүүн, Хууль зүй, дотоод хэргийн яамны Хууль

2023 ОНЫ 05 ДУГААР САРЫН 03-НЫ ӨДӨР, ЛХАГВА ГАРАГ

зүйн бодлогын газрын ахлах шинжээч Н.Жамьянхүү, “Монголын эрх зүйн судалгаа, хөгжлийн төв” Төрийн бус байгууллагын хуульч, судлаач Р.Лхагвабаяр, Хөвсгөл аймгийн Засаг даргын Аялал жуулчлал хариуцсан зөвлөх О.Мөнхнасан, “Лоок Монголиа” ХХК-ийн захирал Т.Баттулга нар оролцов.

Хуралдаанд Улсын Их Хурлын Тамгын газрын Хууль, эрх зүйн газрын дарга Г.Агар-Эрдэнэ, Зөвлөхүүдийн албаны зөвлөх Ц.Баянмөнх, Байнгын хорооны асуудал хариуцсан хэлтсийн дарга Д.Энхбат, мөн хэлтсийн Эдийн засгийн байнгын хороо хариуцсан ахлах зөвлөх Д.Мягмарцэрэн, референт Г.Баярмаа нар байлцав.

Төслийг эцсийн хэлэлцүүлэгт бэлтгэсэн талаарх Эдийн засгийн байнгын хорооноос гаргасан танилцуулгыг Улсын Их Хурлын гишүүн Х.Ганхуяг танилцуулав.

Танилцуулгатай холбогдуулан Улсын Их Хурлын гишүүн Ж.Чинбүрэнгийн тавьсан асуултад ажлын хэсгийн ахлагч, Улсын Их Хурлын гишүүн Х.Ганхуяг, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд Б.Бат-Эрдэнэ нар хариулж, тайлбар хийв.

Аялал жуулчлалын тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-ийн төслийн талаар Эдийн засгийн байнгын хорооноос гаргасан зарчмын зөрүүтэй саналын томъёоллоор санал хураалт явуулав.

Г.Занданшатар: 1.Төслийн 3 дугаар зүйлийн 3.1 дэх хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“3.1.Энэ хуулиар Монгол Улсын нутаг дэвсгэр дэх аялал жуулчлалын үйл ажиллагааг зохицуулна.” гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн:	22
Татгалзсан:	21
Бүгд:	43

51.2 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

2.Төслийн 10 дугаар зүйлийн 10.1 дэх хэсгийн “Хөтөч” гэсний өмнө “Аялал жуулчлалын мэргэжилтэй, эсхүл” гэж, мөн зүйлийн 10.2.2 дахь заалтын “үндэсний” гэсний өмнө “хууль тогтоомж,” гэж, 10.3 дахь хэсгийн “журмыг” гэсний өмнө, 10.4 дэх хэсгийн “чиг үүргийг” гэсний өмнө “болон мэргэжлийн ур чадварын зэрэглэл тогтоох” гэж тус тус нэмж, мөн 10.4 дэх заалтын “журмын дагуу” гэснийг хасах гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн:	24
Татгалзсан:	17
Бүгд:	41

58.5 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

3.Төслийн 10 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай 10.2 дахь хэсэг нэмэх:

“10.2.Нутгийн иргэдэд түшиглэсэн аялал жуулчлал эрхлэхэд энэ хуулийн 10.1-д заасан шаардлага хамаарахгүй.” гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн:	25
Татгалзсан:	16

2023 ОНЫ 05 ДУГААР САРЫН 03-НЫ ӨДӨР, ЛХАГВА ГАРАГ

Бүгд: 41

61.0 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

4.Төслийн 15 дугаар зүйлийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“15 дугаар зүйл.Даатгал

15.1.Тур оператор, аяллын агент нь үйл ажиллагаандаа алдаа гаргасны улмаас үйлчлүүлэгчид учруулсан хохирлыг нөхөн төлөх зорилгоор хариуцлагын даатгалд заавал даатгуулна.

15.2.Өндөр уулын авиралт, спорт агнуур, олзворын ан, усны гүнд шумбах, авто спорт, нисдэг тэрэгний аялалд оролцох жуулчин, жуулчны хөтөч-тайлбарлагч, мэргэшсэн сургагч багш, зааварлагч нь гэнэтийн ослын даатгалд заавал даатгуулна.

15.3.Энэ хуулийн 15.2-т зааснаас бусад эрсдэл бүхий аялалд оролцох жуулчин, жуулчны хөтөч-тайлбарлагч, мэргэшсэн сургагч багш, зааварлагч нь гэнэтийн ослын даатгалд даатгуулж болно.

15.4.Энэ хуулийн 15.2-т заасан даатгалд хамруулах үйл ажиллагааг аялал жуулчлалын байгууллага хариуцан зохион байгуулна.

15.5.Энэ хуулийн 15.1, 15.2-т заасан даатгалын эрсдэл, нөхцөл, үнэлгээ, хяналт тавих журмыг аялал жуулчлалын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага Санхүүгийн зохицуулах хороотой хамтран батална.” гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 21

Татгалзсан: 19

Бүгд: 40

52.5 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

5.Төслийн 19 дүгээр зүйлийн 19.3 дахь хэсгийн “хамгаалах, байгаль, түүх, соёлын өвийг” гэснийг “байгаль, түүх, соёлын өв, аялал жуулчлалын нөөцийг” гэж, 19.5 дахь хэсгийн “мөрдөгдөх техникийн зохицуулалтад нийцсэн газар зохион байгуулалтын болон” гэснийг “аялал жуулчлалын үйл ажиллагаа, газар ашиглалтад холбогдох техникийн зохицуулалт, стандартыг мөрдөх бөгөөд түүнд нийцсэн” гэж, 19.7 дахь хэсгийн “газар зохион байгуулалтын нэгдсэн санд” гэснийг “газрын нэгдмэл сангийн удирдлагын нэгдсэн цахим системд” гэж, 19.9 дэх заалтын “аймаг, нийслэлийн асуудал” гэснийг “аймаг, нийслэлийн аялал жуулчлалын асуудал” гэж, мөн 19 дүгээр зүйлийг 16 дугаар зүйл болгон тус тус өөрчилж, 19.12 дахь хэсгийн “газар нутгийн” гэснийг, 19.6 дахь хэсгийн “газар зохион байгуулалтын болон” гэснийг тус тус хасах гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 21

Татгалзсан: 19

Бүгд: 40

52.5 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

6.Төслийн 19 дүгээр зүйлийн 19.8 дахь хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

2023 ОНЫ 05 ДУГААР САРЫН 03-НЫ ӨДӨР, ЛХАГВА ГАРАГ

“19.8.Орон нутгийн аялал жуулчлалын бүс нь менежментийн төлөвлөгөөтэй байна. Орон нутгийн аялал жуулчлалын бүсийн газар зохион байгуулалтын асуудлыг аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний дагуу хэрэгжүүлнэ.” гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 23
Татгалзсан: 17
Бүгд: 40
57.5 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

7.Төслийн 19 дүгээр зүйлд доор дурдсан агуулгатай 19.9 дэх хэсэг нэмэх:

“19.9.Улсын аялал жуулчлалын бүсэд хамаарах аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнд аялал жуулчлалын газрын ашиглалт, хамгаалалтын асуудлыг тусгаж, хэрэгжүүлэхдээ энэ хуулийн 19.5-д заасан техникийн зохицуулалт, стандартыг мөрдөнө.” гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 24
Татгалзсан: 16
Бүгд: 40
60.0 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

8.Төслийн 19 дүгээр зүйлд доор дурдсан агуулгатай 19.15 дахь хэсэг нэмэх:

“19.15.Улсын болон орон нутгийн аялал жуулчлалын бүсэд үйл ажиллагаа эрхлэх аялал жуулчлалын үйлчилгээний байгууллага, нутгийн иргэдэд түшиглэсэн аялал жуулчлал эрхлэгч хоорондын орон зайн төлөвлөлтөд холбогдох техникийн зохицуулалт, стандартыг заавал дагаж мөрдөнө.” гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 21
Татгалзсан: 19
Бүгд: 40
52.5 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

9.Төслийн 4 дүгээр зүйлд доор дурдсан агуулгатай 4.1.13 дахь заалт нэмэх:

“4.1.13.“Аялал жуулчлалын бүсийн менежментийн төлөвлөгөө” гэж аялал жуулчлалын бүсийн байгалийн нөөц, түүх, соёлын дурсгалыг хамгаалах, зохистой ашиглах, сөрөг нөлөөллийг бууруулах, урьдчилан сэргийлэх, тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэхэд чиглэсэн богино болон дунд хугацааны төлөвлөгөөг.” гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 20
Татгалзсан: 20
Бүгд: 40
50.0 хувийн саналаар дэмжигдсэнгүй.

Улсын Их Хурлын гишүүн Н.Энхболдын “дэмжсэн” санал техникийн саатлын улмаас “эсрэг” гарсан тул дээрх санал хураалтыг хүчингүй болгож, дахин санал хураалт явуулах горимын санал гаргав.

2023 ОНЫ 05 ДУГААР САРЫН 03-НЫ ӨДӨР, ЛХАГВА ГАРАГ

Г.Занданшатар: Улсын Их Хурлын гишүүн Н.Энхболдын гаргасан горимын саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 23

Татгалзсан: 17

Бүгд: 40

57.5 хувийн саналаар горимын санал дэмжигдлээ.

Г.Занданшатар: Горимын санал дэмжигдсэн тул дээрх дэмжье гэсэн санал хураалтыг дахин явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 25

Татгалзсан: 15

Бүгд: 40

62.5 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

10.Төслийн 20 дугаар зүйлийг 17 дугаар зүйл болгон доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

17 дугаар зүйл.Отоглох цэг

17.1.Улсын аялал жуулчлалын бүс болон улсын тусгай хамгаалалттай газар нутагт аялал жуулчлалын эрэлт, байгаль орчны даацыг үндэслэн байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага отоглох цэг байгуулах байршлыг тогтооно.

17.2.Энэ хуулийн 17.1-д заасан улсын тусгай хамгаалалттай газар нутагт отоглох цэгийг улсын төсвийн, тухайн тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хамгаалалтын захиргааны, олон улсын төслийн болон хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтаар байгуулна.

17.3.Энэ хуулийн 17.1-д заасан улсын тусгай хамгаалалттай газарт отоглох цэгийн менежментийг тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хамгаалалтын захиргаа хэрэгжүүлэх бөгөөд менежментийг гэрээний үндсэн дээр хуулийн этгээд, орон нутгийн иргэнээр гүйцэтгүүлж болно.

17.4.Энэ хуулийн 17.1-д заасан улсын аялал жуулчлалын бүс нь улсын тусгай хамгаалалттай газартай давхцаагүй тохиолдолд тухайн аялал жуулчлалын бүс дэх отоглох цэгийн менежментийг гэрээний үндсэн дээр хуулийн этгээд, орон нутгийн иргэнээр гүйцэтгүүлж болно.

17.5.Энэ хуулийн 17.4-т заасан отоглох цэгийн менежментийг гэрээний үндсэн дээр гүйцэтгэх этгээдийг аялал жуулчлалын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага сонгон шалгаруулна.

17.6.Энэ хуулийн 17.1-д заасан улсын тусгай хамгаалалттай газарт отоглох цэгийн үйлчилгээний хураамж авах, зарцуулахтай холбогдсон харилцааг Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай хуулиар зохицуулна.

17.7.Отоглох цэг нь байнгын, эсхүл түр байж болох бөгөөд стандартын шаардлага хангасан байна.

2023 ОНЫ 05 ДУГААР САРЫН 03-НЫ ӨДӨР, ЛХАГВА ГАРАГ

17.8.Отоглох цэгт олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах харилцааг Цагдаагийн албаны тухай хуулиар зохицуулна.” гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 26
Татгалзсан: 14
Бүгд: 40
65.0 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

11.Төслийн 19 дүгээр зүйлийн 19.1.6 дахь заалтыг хасах гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 27
Татгалзсан: 13
Бүгд: 40
67.5 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

12.Төслийн 25 дугаар зүйлийн 25.1.3 дахь заалтыг хасах гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 27
Татгалзсан: 12
Бүгд: 39
69.2 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

13.Төслийн 27 дугаар зүйлийг 26 дугаар зүйл болгон доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“26 дугаар зүйл.Аялал жуулчлалын мэргэжлийн холбоо

26.1.Аялал жуулчлалын мэргэжлийн холбоо нь тур оператор, аяллын агент, аялал жуулчлалын үйлчилгээний байгууллага, жуулчны хөтөч-тайлбарлагч, нутгийн иргэдэд түшиглэсэн аялал жуулчлал эрхлэгчийн нэгдэл бүхий, ашгийн төлөө бус нийтийн эрх зүйн хуулийн этгээд байна.

26.2.Аялал жуулчлалын мэргэжлийн холбоо нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагаанд оролцогчдыг сургалт, зөвлөгөө, мэдээлэл, мэргэжлийн арга зүйгээр хангах, аялал жуулчлалын байгууллагын ажилтны мэргэжлийн ёс зүйн дүрмийг батлах болон энэ хуульд заасан чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ.

26.3.Аялал жуулчлалын мэргэжлийн холбооны дүрэм, удирдлагын бүтэц, санхүүжилт, зохион байгуулалтын бусад асуудлыг бүх гишүүдийн хурлаар бие даан шийдвэрлэнэ.

26.4.Аялал жуулчлалын мэргэжлийн холбоо нь тухайн жилийн үйл ажиллагааны тайлангаа дараа оны 4 дүгээр сарын 01-ний өдрийн дотор аялал жуулчлалын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлж, олон нийтэд нээлттэй мэдээлнэ.” гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 25
Татгалзсан: 14
Бүгд: 39

2023 ОНЫ 05 ДУГААР САРЫН 03-НЫ ӨДӨР, ЛХАГВА ГАРАГ

64.1 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

14.Төслийн 32 дугаар зүйлийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“32 дугаар зүйл.Шилжилтийн үеийн зохицуулалт

32.1.Энэ хуулийн 26.1-д заасан нийтийн эрх зүйн хуулийн этгээдийг үүсгэн байгуулах хурлыг аялал жуулчлалын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний баталсан журмын дагуу аялал жуулчлалын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага энэ хууль батлагдсан өдрөөс хойш 90 хоногийн дотор зохион байгуулна.

32.2.Энэ хууль батлагдсан өдрөөс өмнө байгуулагдан аялал жуулчлалын салбарт үйл ажиллагаа явуулж байгаа тур оператор, аяллын агент, аялал жуулчлалын үйлчилгээний байгууллага хамтран энэ хуулийн 26.1-д заасан нийтийн эрх зүйн хуулийн этгээдийг үүсгэн байгуулна.

32.3.Аялал жуулчлалын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага энэ хуулийн 32.1-д заасан хуралд оролцох байгууллагыг нээлттэй бүртгэх ба тур оператор, аяллын агент, аялал жуулчлалын үйлчилгээний байгууллагын зохистой харьцааг хангаж хурлыг зохион байгуулна.” гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 22

Татгалзсан: 17

Бүгд: 39

56.4 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

15.Төслийн Гуравдугаар бүлгийн гарчгийг “АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН БҮС” гэж өөрчилж, 13 дугаар зүйлийг 18 дугаар зүйл болгон Гуравдугаар бүлэгт тусгах гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 25

Татгалзсан: 15

Бүгд: 40

62.5 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

16.Төслийн Дөрөвдүгээр бүлгийн гарчгийг “АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ТАЛААР ТӨРИЙН БОЛОН НУТГИЙН ӨӨРӨӨ УДИРДАХ БАЙГУУЛЛАГА, МЭРГЭЖЛИЙН ХОЛБООНЫ БҮРЭН ЭРХ” гэж өөрчлөх гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 25

Татгалзсан: 15

Бүгд: 40

62.5 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

17.Төслийн 19 дүгээр зүйлийн 19.1.5 дахь заалтын “хуулийн” гэсний дараа “6.5, 20.5,” гэж, 20 дугаар зүйлийн 20.1.1 дэх заалтын “боловсруулах” гэсний дараа “, хэрэгжүүлэх асуудлаар санал гаргах” гэж тус тус нэмэх гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 22

2023 ОНЫ 05 ДУГААР САРЫН 03-НЫ ӨДӨР, ЛХАГВА ГАРАГ

Татгалзсан: 18
 Бүгд: 40
 55.0 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

18.Төслийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1.11 дэх заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“21.1.11.аялал жуулчлалын дэд бүтцийг бий болгоход дэмжлэг үзүүлэх,” гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 25
 Татгалзсан: 15
 Бүгд: 40
 62.5 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

Аялал жуулчлалын тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-ийн төсөлтэй хамт өргөн мэдүүлсэн бусад хуулийн төслүүдийн талаар Эдийн засгийн байнгын хорооноос гаргасан зарчмын зөрүүтэй саналын томъёоллоор санал хураалт явуулав.

Нэг.Зөрчлийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн талаар

Г.Занданшатар: Төслийн 1 дүгээр зүйлийг доор дурдсанаар өөрчлөх:

“1 дүгээр зүйл.Зөрчлийн тухай хуулийн 10.14 дүгээр зүйлийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

“10.14.Аялал жуулчлалын тухай хууль зөрчих

1.Аялал жуулчлалын үйлчилгээний байгууллага нь үйлчилгээний стандарт, техникийн зохицуулалт, зэрэглэлд тавигдах шаардлагыг зөрчиж үйл ажиллагаа явуулсан бол хуулийн этгээдийг таван зуун нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.” гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 25
 Татгалзсан: 15
 Бүгд: 40
 62.5 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

Хоёр.Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн талаар

Г.Занданшатар: 1.Төслийн 1 дүгээр зүйлд доор дурдсан агуулгатай 1 дэх заалт нэмэх:

1/33 дугаар зүйлийн 4 дэх хэсэг:

“4.Улсын болон орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр байгаль хамгаалал, соёл, аялал жуулчлалыг дэмжихэд чиглэсэн үйл ажиллагаа явуулах шаардлагаар төрийн захиргааны төв болон төрийн захиргааны байгууллага, нутгийн захиргааны байгууллага тусгай хамгаалалттай газар нутагт газар ашиглахтай холбоотой харилцаанд энэ хуулийн 27.12-т

2023 ОНЫ 05 ДУГААР САРЫН 03-НЫ ӨДӨР, ЛХАГВА ГАРАГ

заасан журам үйлчлэхгүй бөгөөд хүсэлтийг үндэслэн гэрээ байгуулж ашиглуулна.” гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 23
Татгалзсан: 18
Бүгд: 41
56.1 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

2.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 1 дэх заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

2/33 дугаар зүйлийн 5 дахь хэсэг:

“5.Аялал жуулчлалын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.9-д заасан аялал жуулчлалын дэд бүтцийг хөгжүүлэх, бий болгох зорилгоор газар ашиглах хүсэлт гаргасан иргэн, хуулийн этгээдэд газар ашиглах эрх олгоход Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 1.5 дугаар зүйлийн 10-т заасныг үндэслэн сонгон шалгаруулалтыг хялбаршуулсан журмаар энэ хуульд заасны дагуу явуулж болно.” гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн: 26
Татгалзсан: 15
Бүгд: 41
63.4 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

Гурав.Амьтны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах
тухай хуулийн төслийн талаар

Г.Занданшатар: 1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“1 дүгээр зүйл.Амьтны тухай хуульд доор дурдсан агуулгатай 29² дүгээр зүйл нэмсүгэй:

1/29² дүгээр зүйл.Тусгай зориулалтаар агнуурын амьтан агнах, барих тусгай зөвшөөрлийн дуудлага худалдаа зохион байгуулах

29².1.Агнуурын амьтныг тусгай зориулалтаар агнах, барих эрхийг Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 5.6 дугаар зүйлд заасны дагуу нээлттэй дуудлага худалдааны журмаар олгох бөгөөд дуудлага худалдааг цахим хэлбэрээр явуулж болно.

29².2.Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага энэ хуулийн 26.3-д заасны дагуу гаргасан Засгийн газрын шийдвэр, агнуурын нарийвчилсан төлөвлөгөөг үндэслэн, тусгай зориулалтын ан амьтан агнах, барих тоо хэмжээг аймаг, нийслэл тус бүрээр тогтооно.

29².3.Дуудлага худалдааг тусгай зориулалтаар агнах, барих амьтны тоо хэмжээг баталсан шийдвэр гарснаас хойш 14 хоногийн дотор нийтэд мэдээлж, 30 хоногийн дотор аймаг, нийслэлийн Засаг дарга зохион байгуулна.

29².4.Дуудлага худалдааг явуулах хугацааг товлосон шийдвэрийг дуудлага худалдаа явагдахаас 14-өөс доошгүй хоногийн өмнө гаргах ба дараах мэдээллийг тусгана:

2023 ОНЫ 05 ДУГААР САРЫН 03-НЫ ӨДӨР, ЛХАГВА ГАРАГ

29².4.1.дуудлага худалдаа явуулах он, сар, өдөр, цаг, хаяг;
29².4.2.тухайн аймагт ноогдох дуудлага худалдаанд оруулах тусгай зориулалтаар агнах, барих амьтны тоо, төрөл зүйлийн жагсаалт;

29².4.3.дуудлага худалдааны босго үнэ, дэнчингийн хэмжээ, төлөх хугацаа;
29².4.4.хуульд заасан бусад.

29².5.Энэ хуулийн 29².4.3.-т заасан дуудлага худалдааны босго үнэ нь тухайн амьтны Засгийн газраас тогтоосон жишиг үнийн 20 хувь байна.

29².6.Дуудлага худалдааны дэнчин нь энэ хуулийн 29².5-д заасан босго үнийн 50 хувь байх бөгөөд дэнчинг дуудлага худалдаанд оролцохоос 24 цагийн өмнө урьдчилан төлж, бүртгүүлсэн байна.

29².7.Дуудлага худалдаанд ялсан оролцогчийн дэнчинг дуудлага худалдааны үнийн дүнд оролцуулан тооцох ба ялаагүй оролцогчийн дэнчинг 14 хоногийн дотор буцаан олгоно.

29².8.Дуудлага худалдаанд хоёр, түүнээс дээш этгээд оролцох хүсэлтээ ирүүлж, үнийн санал өгсөн тохиолдолд дуудлага худалдааг хүчинтэйд тооцно.

29².9.Дэнчин төлж бүртгүүлсэн этгээд, эсхүл түүний итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч дуудлага худалдаанд оролцоно.

29².10.Дуудлага худалдаанд ялсан этгээд нь дуудлага худалдааны үнийг дуудлага худалдаа дууссанаас хойш ажлын таван өдрийн дотор төлнө.

29².11.Дуудлага худалдааны ялагч нь энэ хуулийн 29².10-т заасан хугацаанд дуудлага худалдааны үнийг төлөөгүй тохиолдолд дэнчингээ алдах ба дараагийн өндөр үнийн санал гаргасан этгээдэд санал тавина.

29².12.Дуудлага худалдаанд хоёр, түүнээс дээш оролцогч оролцоогүй, эсхүл үнэ хаялцаагүй, эсхүл энэ хуулийн 29².11-т зааснаар дараагийн өндөр үнийн санал гаргасан оролцогчид тавьсан саналыг хүлээн аваагүй тохиолдолд дуудлага худалдааг хүчингүй болгож, 14 хоногийн дотор хоёр дахь дуудлага худалдааг явуулна.

29².13.Дуудлага худалдааны ялагч нь агнуурын бүс нутгийн менежмент хариуцагч бол тусгай зөвшөөрлийг өөрийн менежмент хариуцдаг агнуурын бүс нутаг дээр бүртгүүлж, баталгаажуулна.

29².14.Дуудлага худалдааны ялагч нь агнуурын бүс нутгийн менежмент хариуцагчаас өөр этгээд бол тухайн аймгийн аль нэг агнуурын бүс нутгийн менежмент хариуцагчтай ан агнуулах гэрээ байгуулна.

29².15.Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга дуудлага худалдааны төлбөр, агнуурын нөөц ашигласны төлбөр, хураамжийг төлсөн баримт, энэ хуулийн 29².14-т заасан гэрээг үндэслэн ан агнах тусгай зөвшөөрөл олгоно.

29².16. Энэ хуулийн 29².15-д заасан тусгай зөвшөөрлийг бусдад шилжүүлэхгүй.

29².17.Дуудлага худалдааны үнийн дүнгийн орлогыг Төсвийн тухай хуулийн 23.7.4, 23.9.4-т заасны дагуу орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлнэ.

2023 ОНЫ 05 ДУГААР САРЫН 03-НЫ ӨДӨР, ЛХАГВА ГАРАГ

29².18. Дуудлага худалдаанаас орсон орлогыг орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлсэний дараа үнийн дүнгийн 20 хувийг агнуурын бүс нутгийн амьтны нөөцийг хамгаалах, өсгөн үржүүлэх арга хэмжээнд зориулан менежмент хариуцагчид олгоно.” гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Дээрх саналтай холбогдуулан Улсын Их Хурлын дарга Г.Занданшатар, Улсын Их Хурлын гишүүн Н.Энхболд, Г.Ганболд, Ж.Батжаргал, Х.Ганхуяг нар үг хэлэв.

Хуралдаан даргалагчаас Аялал жуулчлалын тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-ийн төсөлтэй хамт өргөн мэдүүлсэн Амьтны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг гүйцээн боловсруулах чиглэл өгөв.

Дөрөв.Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн талаар

Г.Занданшатар: 1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 1 дэх заалтыг хасах гэсэн саналыг дэмжье гэсэн санал хураалт явуулъя.

Зөвшөөрсөн:	23
Татгалзсан:	18
Бүгд:	41

56.1 хувийн саналаар дэмжигдлээ.

Аялал жуулчлалын тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-ийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүдийг эцэслэн батлуулах бэлтгэл хангуулахаар Эдийн засгийн байнгын хороонд шилжүүлэв.

Уг асуудлыг 16 цаг 52 минутад хэлэлцэж дуусав.

2023 ОНЫ 05 ДУГААР САРЫН 03-НЫ ӨДӨР, ЛХАГВА ГАРАГ

ХУРАЛДААНЫ ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТЭМДЭГЛЭЛ

*Аялал жуулчлалын тухай
хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл
болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн
төслүүдийн эцсийн хэлэлцүүлгийг
явуулна.*

2023 ОНЫ 05 ДУГААР САРЫН 03-НЫ ӨДӨР, ЛХАГВА ГАРАГ

Төслийг эцсийн хэлэлцүүлэгт бэлтгэсэн талаарх Эдийн засгийн байнгын хорооны танилцуулгыг Улсын Их Хурлын гишүүн Хассуурийн Ганхуяг танилцуулна. Индэрт урьж байна.

Х.Ганхуяг: Улсын Их Хурлын дарга, эрхэм гишүүд ээ, Монгол Улсын Засгийн газраас 2022 оны 11 дүгээр сарын 28-ны өдөр Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн Аялал жуулчлалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүдийн анхны хэлэлцүүлгийг Улсын Их Хурлын 2023 оны 04 сарын 27-ны, 28-ны өдрүүдийн чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцэн шийдвэрлэж, төслүүдийн эцсийн хэлэлцүүлэгт бэлтгүүлэхээр Эдийн засгийн байнгын хороонд шилжүүлсэн.

Тус Байнгын хороо 2023 оны 05 дугаар сарын 03-ны өдрийн хуралдаанаар дээрх хуулийн төслүүдийг эцсийн хэлэлцүүлэгт бэлтгэсэн тухай асуудлыг хэлэлцээд, чуулганы нэгдсэн хуралдааны анхны хэлэлцүүлгээр санал хурааж, олонхын дэмжлэг авсан саналуудыг хуулийн төсөлд нэмж тусган, төслийн агуулга, зарчмыг алдагдуулахгүйгээр үг хэллэг, дэс дараалал, бүтцийн шинжтэй завсруудыг хийлээ.

Улсын Их Хурлын чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар төслийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулах үед төслийн зарим зүйл, заалтыг гүйцээн боловсруулах чиглэлийг хуралдаан даргалагчаас өгсний дагуу Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 42 дугаар зүйлийн 42.2.1-д заасныг баримтлан 15 зарчмын зөрөөтэй санал мөн хуулийн төслийн зарим зүйл заалтыг дахин санал хураах шаардлагатай гэж үзсэн тул Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 42 дугаар зүйлийн 42.2.3-д заасныг баримтлан 17 зарчмын зөрөөтэй саналаар санал хураалт явуулж, Байнгын хорооны хуралдаанд оролцсон гишүүдийг

3-ны 2-оос дээш хувийн саналаар тус тус дэмжсэн болно.

Нэгдсэн хуралдааны анхны хэлэлцүүлгээр олонхын дэмжлэг авсан зарчмын зөрөөтэй саналуудыг төсөлд нэмж тусгасан эцсийн хэлэлцүүлэгт бэлтгэсэн төсөл, Байнгын хорооны танилцуулга, зарчмын зөрөөтэй саналын томъёолуудыг бэлтгэн та бүхэнд хүргүүлсэн болно.

Улсын Их Хурлын эрхэм гишүүд ээ, Аялал жуулчлалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл, Аялал жуулчлалын тухай хууль хүчингүй болсонд тооцох тухай, Иргэний хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Зөрчлийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Амьтны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Улсын тэмдэгтийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Төсвийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай төслүүдийн эцсийн хэлэлцүүлэг бэлтгэсэн талаарх Эдийн засгийн байнгын хорооны танилцуулга, зарчмын зөрөөтэй саналуудыг хэлэлцэн шийдвэрлэж, хуулийн төслүүдийг эцэслэн баталж өгөхийг та бүхэн хүсэж байна. Анхаарал тавьсанд баярлалаа.

Г.Занданшатар: Зочид танилцуулъя.

“Парламентын боловсрол” хөтөлбөрт хамрагдаж буй Нийслэлийн ерөнхий боловсролын 50 дугаар сургуулийн 12-ын Б ангийн багш, сурагчид Улсын Их Хурлын үйл ажиллагаа, Төрийн ордонтой танилцаж байна. Эрхэм хүндэт сурагчид та бүхэндээ сурлага, хөдөлмөр, спортын

2023 ОНЫ 05 ДУГААР САРЫН 03-НЫ ӨДӨР, ЛХАГВА ГАРАГ

өндөр амжилтыг Улсын Их Хурлын гишүүдийн нэрийн өмнөөс хүсэн ерөөгөөд, сурах чиглэлийг эрхэм болговол хандах зөв чинь өөрөө тогтоно. Мэдлэг, туршлага, дадал гурав бол амжилтын үндэс юм шүү гэдгийг онцлон тэмдэглэе. Амжилт хүсье, та бүхэнд. Сур сур бас дахин сур гээд үү. Тийм. Сурах чиглэлийг эрхэм болговол хандах цэг өөрөө тогтоно гэж.

Ингээд баярлалаа.

Одоо ажлын хэсгийн гишүүдийг танилцуулъя. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд Бат-Өлзийн Бат-Эрдэнэ, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга Сүхбаатарын Цогтгэрэл, Сангийн яамны Татварын бодлогын газрын дарга Бямбарагчаагийн Тэлмүүн, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны Аялал жуулчлалын бодлогын газрын дарга Төгсгэрэлийн Мөнх-Од, Хууль зүй, дотоод хэргийн яамны ахлах шинжээч Нармандахын Жамъянхүү, “Монголын эрх зүй судалгааны хөгжлийн төв” ТББ-ын хуульч, судлаач Ренчинпүрэвийн Лхагвабаяр, Хөвсгөл аймгийн Засаг даргын Аялал жуулчлалын зөвлөх Олдохын Мөнхнасан, Лүүк Монголия ХХК-ийн захирал Төмөрдашийн Баттулга.

Байнгын хорооны танилцуулгатай холбогдуулж асуулт асуух Улсын Их Хурлын гишүүд байна уу? Жигжидсүрэнгийн Чинбүрэн гишүүнээр тасаллаа.

Жигжидсүрэнгийн Чинбүрэн гишүүн асуулт асууна.

Ж.Чинбүрэн: Баярлалаа. Хуулийн хэлэлцүүлгийн явцад найруулгын өөрчлөлт оруулаад тэгээд энэ аялал жуулчлалын чиглэл дотор эрүүл мэндийн салбарыг оруулна гэж тохирлоо гэж би ойлгосон. Тэгээд энэ асуудал орж ирсэн үү? Орж ирээгүй бол яагаад орж ирээгүй вэ гэж асууя.

Тэгээд бид нэг энэ эрүүл мэндийн чиглэлээр Монголоос гадагшаа урсаж байгаа мөнгөний урсгалаа зогсоох гээд үзээд байдаг. Тэгэхэд бид өөрсдөө үүнийг хөгжжүүлж гэж бодохгүй байна гэдэг бол энэ бодлогыг ерөөсөө л дэмжиж байгаа л гэж харагдахаар болж байна.

2-т, Монгол Улсын уламжлалт анагаах ухаанд өөр газарт байдаггүй маш олон уламжлалт анагаах ухааны эмчилгээнүүд байна. Хануур, төөнүүрээс авхуулаад. Дээрээс нь байгалийн элсэн рашаан ч гэлтэй сувилал рашаанууд байж байна. Энэ гаднаас Монголыг зориод ирье гэсэн энэ бодлогодоо үүнийг оруулчихъя гэдгийг хэдүүлээ ярьж тохирлоо гэж би ойлгосон. Тэгээд энэ асуудал орохгүй байгаад байгаа нь ямар бодлоготой юм бэ?

Ер нь судалгаанаас харахад 1 эрүүл мэндийн аялал жуулчлалаар явж байгаа жуулчин 6.8 мянган доллар зарцуулдаг. Зүгээр явган аялал хийж байгаа жуулчин бол бараг 200 доллар ч зарцуулахгүй байгаа шүү дээ. Тэгэхээр энэ том бодлогыг энэ Монгол руу урсах энэ мөнгөний бодлогыг яагаад дэмжихгүй байгаа юм бэ? Энэ асуудлыг оруулж ирнэ гэж уг нь ярьсан даа. Энэ дээр хариулт авъя.

Г.Занданшатар: Асуултад хэн хариулах вэ? Хассуурийн Ганхуяг гишүүн, ажлын хэсгийн ахлагч хариулъя, асуултад.

Х.Ганхуяг: Тийм. Ер нь Чинбүрэн гишүүн маш ийм зөв юм яриад байгаа юм. Тэгээд уг нь оруулчихъя гэхээр оруулчихаар ингээд яг бүр бүх төрлийн аялал жуулчлалыг ингээд төрөл болгоноор нь оруулах шаардлага үүсчхээд байгаа юм л даа. Тэгэхээр аягүй олон дахиад саналууд гарч ирнэ. Тэгээд ингээд төрөл болгоныг нь оруулаад яваад байхаар бас нэг жоохон учир дутагдалтай болчихоод байгаа юм. Ерөнхийд нь оруулчихсан байгаа гэж ойлгож болно. Салбарын яам яг энэ тал

2023 ОНЫ 05 ДУГААР САРЫН 03-НЫ ӨДӨР, ЛХАГВА ГАРАГ

дээр нь онцгой ач холболт өгөөд яг бодлогоор дэмжээд явчихна гээд ярьж байгаа. Баярлалаа.

Г.Занданишатар:

Жигжидсүрэнгийн Чинбүрэн гишүүн тодруулъя, тодруулж асууна.

Ж.Чинбүрэн: Тэгэхээр нөгөө үндсэн чиглэл оруулна гэдэг бол ер нь энэ тусгайлан тухайн салбаруудыг онцгойлон анхаарна л гэсэн ийм санаа орж байгаа гэж би ойлгоод байгаа юм. Тэгээд хуульдаа бүр ингэж оруулж өгч, зориудаар аялал жуулчлалаа тэр дотроо эрүүл мэндийн аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх энэ бодлогоо хэрэгжүүлэхэд тус дэм болно л гэж харж байгаа. Тийм учраас, зүгээр олон юм барьцана энэ тэр гэдэг тайлбар биш байх, Ганхуяг гишүүн ээ, энэ ажлын хэсгийг ахалж байгаа хүний хувьд энэ эрүүл мэндийн салбарын аялал жуулчлал гэдгийг бүр зориуд сөрж оруулж манай Монголын зах зээлээс бараг зөвхөн хорт хавдар, зүрх судасны өвчнөөр гэхэд л 90 сая доллар жилдээ гарч байгаа шүү дээ. Энэ урсгалыг зогсоох бодлогоо бид хийх энэ асуудлаа л энд оруулж ирж байгаа том геополитикийн асуудал гэж харж байна.

Өнөөдөр эрүүл мэндийн салбарыг муулж, эмчилж чаддаггүй, оношилж чаддаггүй гэдэг өгүүлбэрээр эрүүл мэндийн салбарт итгэх итгэлийг буулгаж, гадагшаа урсах урсгалыг улам нэмүүлж байгаа юм. Тэгэхэд хөөрхий энэ эрүүл мэндийн салбарынхан чинь өөрснөө чаддаг, хийдэг гэж харуулах гээд хичээгээд зүтгээд байхад нь нэг ганц өгүүлбэрээс айж ичээд байх ... /минут дуусав/

Г.Занданишатар: Ажлын хэсэг Бат-Өлзийн Бат-Эрдэнэ сайд хариулна. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд хариулна.

Чинбүрэн гишүүний асуултад хариулъя, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд. Бид нар ярьсан юм.

Тэгээд юу гэж ярьсан бэ гэхээр 4.1.8 дээр тусгай сонирхлын аялал жуулчлал гэж тусгай мэргэжлийн ур чадвар, техник хэрэгсэл шаардсан аялал жуулчлалыг гэдэг хэсэг рүү оруулаад, яг эмнэлгийн үйлчилгээ эрүүл мэндийн аялал жуулчлалтай холбоо бүхий асуудал дотроо бас нэлээн олон төрөлд ангилагдаж байгаа учраас мэргэжлийн ур чадвар шаардаж байгаа учраас 21.1.2 дээр тусгай сонирхлын аялал жуулчлалын үйл ажиллагааг зохицуулах журмыг аялал жуулчлалын талаар төрийн болон нутгийн өөрөө удирдах байгууллагын бүрэн эрх дотор нь бас ингээд оруулаад өгчихсөн юм. Яах вэ, зүгээр 5.3.3 дээр эрүүл мэндийн аялал жуулчлал, спортын аялал жуулчлал гэдэгтэй адилхан хэмжээгээр эрүүл мэнд гээд үг нэмчхэж болж байгаа. Эрүүл мэнд, спортын арга хэмжээ, үзмэр болон урлаг, соёлын, бусад үйлчилгээ гээд. Тэгэхээр энэ өөрөө нөгөө журамлагдахгүй 1 дүгээрт, нарийвчилсан харилцааг заахгүй.

2 дугаарт, мэргэжлийн ур чадвар шаардахгүй гэдэг утга агуулгынх нь хүрээнд ярилцаж, ярилцаж байгаад л тусгай сонирхлын аялал жуулчлал гэдгээрээ тусгай мэргэжлийн ур чадвар шаардахаар тусдаа журамласан хэлбэрээрээ зохицуулалтыг хийгээд явчихъя гэдэг ийм утга агуулгыг л ажлын хэсэг дээр хөндөж ярьж эцэслэсэн юм. Баярлалаа.

Г.Занданишатар: Тусгай зориулалтын аялал жуулчлал нь тусдаа явах юм байна. Тэр ангийн тухай хуулиа буцаасан зүйл гээд л хүмүүс.

Гишүүд асуулт асууж, хариулт авч дууслаа.

Байнгын хорооноос гаргасан зарчмын зөрөөтэй саналын томьёоллоор санал хураана.

Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын байнгын хороо давхар хуралдаад санал хураалт явуулаад байна.

2023 ОНЫ 05 ДУГААР САРЫН 03-НЫ ӨДӨР, ЛХАГВА ГАРАГ

Зочид танилцуулъя. Санал хураалтад бэлтгээрэй. Зарчмын зөрөөтэй 27 санал байгаа. Санал хураалт явуулна.

Түүний өмнө зочид танилцуулъя.

Улсын Их Хурлын гишүүн Жигжидсүрэнгийн Чинбүрэнгийн урилгаар нийслэлийн ерөнхий боловсролын “Глобал инновац” сургуулийн 12-ын А, 12-ын Б ангийн багш сурагчид Улсын Их Хурлын үйл ажиллагаа, Төрийн ордонтой танилцаж байна. Хүндэт сурагчид та бүхэндээ сурлагын өндөр амжилт, сайн сайхан бүхнийг хүсэн ерөөгөөд сурах чиглэлийг эрхэм болговол хандах зүг чинь өөрөө тогтоно шүү. Сайн суралцаж, сургуулиа амжилттай төгсөж, мэргэжлээ зөв сонгохыг хүсэн ерөөе.

Аялал жуулчлалын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийн талаарх зарчмын зөрөөтэй саналын томъёоллоор санал хураалт явуулна.

1.Төслийн 3 дугаар зүйлийн 3.1 дэх хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“3.1.Энэ хуулиар Монгол Улсын нутаг дэвсгэр дэх аялал жуулчлалын үйл ажиллагааг зохицуулна.” Санал гаргасан Эдийн засгийн байнгын хороо, санал хураалт явуулъя.

Гишүүд, Ховдын гишүүд байрандаа сууя. Бөхчулууны Пүрэвдорж гишүүн. Бөхчулууны Пүрэвдорж гишүүн суудалдаа сууя, санал хураалтад бэлтгэе. Боловсролын байнгын хороог завсарлуулах уу. Санал хураалтаа явуулъя.

Эрхэм гишүүн Сүхбаатарын Батболд ирсэн тул санал хураалтыг эхлэхэд бэлэн боллоо. Баагаагийн Баттөмөр, Хүрэлбаатарын Булгантуяа нарын гишүүд гаднаас орж ирье. Санал хураалт.

22 гишүүн дэмжиж 51.2 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

Ж.Бат-Эрдэнэ, Ганбат, Болдын Жавхлан, Цэрэнжамцын Мөнхцэцэг, Раднаасэд, Тэмүүлэн, Ундррам, Цогтгэрэл, Чинбүрэн, Энх-Амгалан, Нямаагийн Энхболд, Чинбүрэн, Б.Энх-Амгалан 2 гишүүн эсрэг гараад байна шүү.

2.Төслийн 10 дугаар зүйлийн 10.1 дэх хэсгийн “Хөтөч” гэсний өмнө “Аялал жуулчлалын мэргэжилтэй, эсхүл” гэж, мөн зүйлийн 10.2.2 дахь заалтын “үндэсний” гэсний өмнө “хууль тогтоомж,” гэж, 10.3 дахь хэсгийн “журмыг” гэсний өмнө, 10.4 дэх хэсгийн “чиг үүргийг” гэсний өмнө “болон мэргэжлийн ур чадварын зэрэглэл тогтоох” гэж тус тус нэмж, мөн 10.4 дэх заалтын “журмын дагуу” гэснийг хасах. Санал гаргасан Эдийн засгийн байнгын хороо, санал хураалт.

Энэ эх хуулийг нь аваад ир дээ. Морь унуулах, тэмээ унуулах үйлчилгээний хөтөч гээд л бас заачихсан байгаа юм даа, түүнийгээ тэгээд.

58.5 хувийн санал санагдсан.

3.Төслийн 10 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай 10.2 дахь хэсэг нэмэх:

“10.2.Нутгийн иргэдэд түшиглэсэн аялал жуулчлал эрхлэхэд энэ хуулийн 10.1-д заасан шаардлага хамаарахгүй.” Санал гаргасан Эдийн засгийн байнгын хороо, санал хураалт.

Энэ 10 дугаар зүйлийг тэр чигээр нь үлдээчихсэн байх чинь.

61 хувь.

Тэр 10.5 дээр байгаа ан, морьд юу морь, тэмээ унуулах хөтөч гэж байгаа шүү дээ. Тэгээд тэр чинь тэгээд яаж аялал жуулчлалын үнэмлэх аваад тэгээд

1 ийм хүндрүүлээд байна гээд байхад улам хүндрүүлчихсэн байх юм.

5. Төслийн 15 дугаар зүйлийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

Харин 4 гэж байна шүү дээ. Битгий тасалдуулаад бай л даа чи.

4.Төслийн 15 дугаар зүйлийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“15 дугаар зүйл.Даатгал

15.1.Тур оператор, аяллын агент нь үйл ажиллагаандаа алдаа гаргасны улмаас үйлчлүүлэгчид учруулсан хохирлыг нөхөн төлөх зорилгоор хариуцлагын даатгалд заавал даатгуулна.

15.2.Өндөр уулын авиралт, спорт агнуур, олзворын ан, усны гүнд шумбах, авто спорт, нисдэг тэрэгний аялалд оролцох жуулчин, жуулчны хөтөч-тайлбарлагч, мэргэшсэн сургагч багш, зааварлагч нь гэнэтийн ослын даатгалд заавал даатгуулна.

15.3. 15.2-т зааснаас бусад эрсдэл бүхий аялалд оролцох жуулчин, жуулчны хөтөч-тайлбарлагч, мэргэшсэн сургагч багш, зааварлагч нь гэнэтийн ослын даатгалд даатгуулж болно.

15.4.Энэ хуулийн 15.2-т заасан даатгалд хамруулах үйл ажиллагааг аялал жуулчлалын байгууллага хариуцан зохион байгуулна.

15.5.Энэ хуулийн 15.1, 15.2-т заасан даатгалын эрсдэл, нөхцөл, үнэлгээ, хяналт тавих журмыг аялал жуулчлалын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага Санхүүгийн зохицуулах хороотой хамтран батална.” Санал гаргасан Эдийн засгийн байнгын хороо, санал хураалт.

52.5 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

5.Төслийн 19 дүгээр зүйлийн 19.3 дахь хэсгийн “хамгаалах, байгаль, түүх, соёлын өвийг” гэснийг “байгаль, түүх, соёлын өв, аялал жуулчлалын нөөцийг” гэж, 19.5 дахь хэсгийн “мөрдөгдөх техникийн зохицуулалтад нийцсэн газар зохион байгуулалтын болон” гэснийг “аялал жуулчлалын үйл ажиллагаа, газар ашиглалтад холбогдох техникийн зохицуулалт, стандартыг мөрдөх бөгөөд түүнд нийцсэн” гэж, 19.7 дахь хэсгийн “газар зохион байгуулалтын нэгдсэн санд” гэснийг “газрын нэгдмэл сангийн удирдлагын нэгдсэн цахим системд” гэж, 19.9 дэх заалтын “аймаг, нийслэлийн асуудал” гэснийг “аймаг, нийслэлийн аялал жуулчлалын асуудал” гэж, мөн 19 дүгээр зүйлийг 16 дугаар зүйл болгон тус тус өөрчилж, 19.12 дахь хэсгийн “газар нутгийн” гэснийг, 19.6 дахь хэсгийн “газар зохион байгуулалтын болон” гэснийг тус тус хасах. Санал гаргасан Эдийн засгийн байнгын хороо, санал хураалт.

52.5 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

6.Төслийн 19 дүгээр зүйлийн 19.8 дахь хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“19.8.Орон нутгийн аялал жуулчлалын бүс нь менежментийн төлөвлөгөөтэй байна. Орон нутгийн аялал жуулчлалын бүсийн газар зохион байгуулалтын асуудлыг аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний дагуу хэрэгжүүлнэ.” Санал гаргасан Эдийн засгийн байнгын хороо, санал хураалт.

57.5 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

7.Төслийн 19 дүгээр зүйлд доор дурдсан агуулгатай 19.9 дэх хэсэг нэмэх:

“19.9.Улсын аялал жуулчлалын бүсэд хамаарах аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн газар зохион байгуулалтын

2023 ОНЫ 05 ДУГААР САРЫН 03-НЫ ӨДӨР, ЛХАГВА ГАРАГ

төлөвлөгөөнд аялал жуулчлалын газрын ашиглалт, хамгаалалтын асуудлыг тусгаж, хэрэгжүүлэхдээ энэ хуулийн 19.5-д заасан техникийн зохицуулалт, стандартыг мөрдөнө.” Санал гаргасан Эдийн засгийн байнгын хороо, санал хураалт.

60 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

Уул нь тэр 10.5 дахь тэр усанд шумбах, морь унуулах энэ тэр чинь хөтчөөс гадна мэргэжлийн багш, сургагч зааварлагчтай байна гээд ингээд тэр нь хөтөчтэй байна гэсэн санаа байгаад байхгүй юу. Тэгээд тэр морь унуулдаг хөтөч чинь малчид заавал үнэмлэх авах, заавал сургалтад хамрагдах тийм л нөхцөлийг анзаараач гэсэн тэгээд тэр чигээр нь бүр хүндрүүлээд оруулчих юм. Дараа нь баахан хүнд суртал, чирэгдэл гарна даа. Баахан үнэмлэх олгох гэсэн юм.

8.Төслийн 19 дүгээр зүйлд доор дурдсан агуулгатай 19.15 дахь хэсэг нэмэх:

“19.15.Улсын болон орон нутгийн аялал жуулчлалын бүсэд үйл ажиллагаа эрхлэх аялал жуулчлалын үйлчилгээний байгууллага, нутгийн иргэдэд түшиглэсэн аялал жуулчлал эрхлэгч хоорондын орон зайн төлөвлөлтөд холбогдох техникийн зохицуулалт, стандартыг заавал дагаж мөрдөнө.” Санал гаргасан Эдийн засгийн байнгын хороо, санал хураалт.

52.5 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

Сайд тэр журмаа батлахдаа тэр нэг хөтчийн үнэмлэх олгох юмаа маш энгийн хялбар болгож, аялал жуулчлалын компанид нь өгдөг юм уу, тэгэхгүй тэгээд л яам олгодог болчих юм бол малчин болгон хот ирж үнэмлэх авна гэж байхгүй шүү дээ.

9.Төслийн 4 дүгээр зүйлд доор дурдсан агуулгатай 4.1.13 дахь заалт нэмэх: “

“4.1.13. “Аялал жуулчлалын бүсийн менежментийн төлөвлөгөө” гэж аялал жуулчлалын бүсийн байгалийн нөөц, түүх, соёлын дурсгалыг хамгаалах, зохистой ашиглах, сөрөг нөлөөллийг бууруулах, урьдчилан сэргийлэх, тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэхэд чиглэсэн богино болон дунд хугацааны төлөвлөгөөг.” Санал гаргасан Эдийн засгийн байнгын хороо, санал хураалт.

Нямаагийн Энхболд гишүүн горимын санал гаргана.

Н.Энхболд: Би уг нь дэмжсэн санал өгсөн юм. Энэ аппарат маань ажиллалгүй буруу гарчхаад байгаа. Та нэг саналыг хүчингүй болгоод, дахиад хураалгаад өгөөч.

Г.Занданшатар: 9 дэх саналыг саяын санал хураалтыг хүчингүйд тооцох санал хураалтыг дахиж явуулъя. Хүчингүйд тооцох санал хураалт.

57.5 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

Сая дахин санал хураалтыг явуулна. Саяын хүчингүй болгосон горимын санал дэмжигдсэн учраас аялал жуулчлалын бүсийн менежментийн төлөвлөгөөг тодорхойлсон энэ санал хураалтыг дахин явуулъя. Санал хураалт.

62.5 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

10.Төслийн 20 дугаар зүйлийг 17 дугаар зүйл болгон доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

17 дугаар зүйл.Отоглох цэг

17.1.Улсын аялал жуулчлалын бүс болон улсын тусгай хамгаалалттай

газар нутагт аялал жуулчлалын эрэлт, байгаль орчны даацыг үндэслэн байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага отоглох цэг байгуулах байршилыг тогтооно.

17.2.Энэ хуулийн 17.1-д заасан улсын тусгай хамгаалалттай газар нутагт отоглох цэгийг улсын төсвийн, тухайн тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хамгаалалтын захиргааны, олон улсын төслийн болон хувийн хэвилийн хөрөнгө оруулалтаар байгуулна.

17.3.Энэ хуулийн 17.1-д заасан улсын тусгай хамгаалалттай газарт отоглох цэгийн менежментийг тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хамгаалалтын захиргаа хэрэгжүүлэх бөгөөд менежментийг гэрээний үндсэн дээр хуулийн этгээд, орон нутгийн иргэнээр гүйцэтгүүлж болно.

17.4.Энэ хуулийн 17.1-д заасан улсын аялал жуулчлалын бүс нь улсын тусгай хамгаалалттай газартай давхцаагүй тохиолдолд тухайн аялал жуулчлалын бүс дэх отоглох цэгийн менежментийг гэрээний үндсэн дээр хуулийн этгээд, орон нутгийн иргэнээр гүйцэтгүүлж болно.

17.5.Энэ хуулийн 17.4-т заасан отоглох цэгийн менежментийг гэрээний үндсэн дээр гүйцэтгэх этгээдийг аялал жуулчлалын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага сонгон шалгаруулна.

17.6.Энэ хуулийн 17.1-д заасан улсын тусгай хамгаалалттай газарт отоглох цэгийн үйлчилгээний хураамж авах, зарцуулахтай холбогдсон харилцааг Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай хуулиар зохицуулна.

17.7.Отоглох цэг нь байнгын, эсхүл түр байж болох бөгөөд стандартын шаардлага хангасан байна.

17.8.Отоглох цэгт олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах харилцааг Цагдаагийн албаны тухай хуулиар зохицуулна.” Санал гаргасан Эдийн засгийн байнгын хороо, санал хураалт.

65 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

11. Төслийн 19 дүгээр зүйлийн 19.1.6 дахь заалтыг хасах. Санал гаргасан Эдийн засгийн байнгын хороо, санал хураалт.

65 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

11-ийг дахиж санал хураалт зарлаад байхад яагаад явахгүй байна. Төслийн 19 дүгээр зүйлийн 19.1.6 дахь заалтыг хасах. Санал гаргасан Эдийн засгийн байнгын хороо, санал хураалт.

67.5 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

12, Төслийн 25 дугаар зүйлийн 25.1.3 дахь заалтыг хасах. Санал гаргасан Эдийн засгийн байнгын хороо, санал хураалт.

69.2 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

13.Төслийн 27 дугаар зүйлийг 26 дугаар зүйл болгон доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“26 дугаар зүйл.Аялал жуулчлалын мэргэжлийн холбоо

26.1.Аялал жуулчлалын мэргэжлийн холбоо нь тур оператор, аяллын агент, аялал жуулчлалын үйлчилгээний байгууллага, жуулчны хөтөч-тайлбарлагч, нутгийн иргэдэд түшиглэсэн аялал жуулчлал эрхлэгчийн нэгдэл бүхий, ашгийн төлөө бус нийтийн эрх зүйн хуулийн этгээд байна.

2023 ОНЫ 05 ДУГААР САРЫН 03-НЫ ӨДӨР, ЛХАГВА ГАРАГ

26.2. Аялал жуулчлалын мэргэжлийн холбоо нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагаанд оролцогчдыг сургалт, зөвлөгөө, мэдээлэл, мэргэжлийн арга зүйгээр хангах, аялал жуулчлалын байгууллагын ажилтны мэргэжлийн ёс зүйн дүрмийг батлах болон энэ хуульд заасан чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ.

26.3. Аялал жуулчлалын мэргэжлийн холбооны дүрэм, удирдлагын бүтэц, санхүүжилт, зохион байгуулалтын бусад асуудлыг бүх гишүүдийн хурлаар бие даан шийдвэрлэнэ.

26.4. Аялал жуулчлалын мэргэжлийн холбоо нь тухайн жилийн үйл ажиллагааны тайлангаа дараа оны 4 дүгээр сарын 01-ний өдрийн дотор аялал жуулчлалын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлж, олон нийтэд нээлттэй мэдээлнэ.” Санал гаргасан Эдийн засгийн байнгын хороо, санал хураалт.

64.1 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

14.Төслийн 32 дугаар зүйлийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“32 дугаар зүйл.Шилжилтийн үеийн зохицуулалт

32.1.Энэ хуулийн 26.1-д заасан нийтийн эрх зүйн хуулийн этгээдийг үүсгэн байгуулах хурлыг аялал жуулчлалын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний баталсан журмын дагуу аялал жуулчлалын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага энэ хууль батлагдсан өдрөөс хойш 90 хоногийн дотор зохион байгуулна.

32.2.Энэ хууль батлагдсан өдрөөс өмнө байгуулагдан аялал жуулчлалын салбарт үйл ажиллагаа явуулж байгаа тур оператор, аяллын агент, аялал жуулчлалын үйлчилгээний байгууллага хамтран энэ хуулийн 26.1-д заасан

нийтийн эрх зүйн хуулийн этгээдийг үүсгэн байгуулна.

32.3.Аялал жуулчлалын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага энэ хуулийн 32.1-д заасан хуралд оролцох байгууллагыг нээлттэй бүртгэх ба тур оператор, аяллын агент, аялал жуулчлалын үйлчилгээний байгууллагын зохистой харьцааг хангаж хурлыг зохион байгуулна.” Санал гаргасан Эдийн засгийн байнгын хороо, санал хураалт.

56.4 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

15.Төслийн Гуравдугаар бүлгийн гарчгийг “АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН БҮС” гэж өөрчилж, 13 дугаар зүйлийг 18 дугаар зүйл болгон Гуравдугаар бүлэгт тусгах. Санал гаргасан Эдийн засгийн байнгын хороо, санал хураалт.

62.5 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

16.Төслийн Дөрөвдүгээр бүлгийн гарчгийг “АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ТАЛААР ТӨРИЙН БОЛОН НУТГИЙН ӨӨРӨӨ УДИРДАХ БАЙГУУЛЛАГА, МЭРГЭЖЛИЙН ХОЛБООНЫ БҮРЭН ЭРХ” гэж өөрчлөх. Санал гаргасан Эдийн засгийн байнгын хороо, санал хураалт.

62.5 хувийн саналаар энэ санал дэмжигдлээ.

17.Төслийн 19 дүгээр зүйлийн 19.1.5 дахь заалтын “хуулийн” гэсний дараа “6.5, 20.5,” гэж, 20 дугаар зүйлийн 20.1.1 дэх заалтын “боловсруулах” гэсний дараа “, хэрэгжүүлэх асуудлаар санал гаргах” гэж тус тус нэмэх. Санал гаргасан Эдийн засгийн байнгын хороо, санал хураалт.

55 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

Боловсролын хууль тэгээд л маргааши л болох нь дээ. Одоо энэ боловсролын юу дуусахгүй.

18.Төслийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1.11 дэх заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“21.1.11.аялал жуулчлалын дэд бүтцийг бий болгоход дэмжлэг үзүүлэх;” Санал гаргасан Эдийн засгийн байнгын хороо, санал хураалт.

Бат-Эрдэнэ сайд аа. Энэ аялал жуулчлалын тэр төлөвлөгөө, менежментийн төлөвлөгөө гэдэг дээр тэр аялал жуулчлалын дэд бүтцээ нэг тодорхойлмоор байгаа юм. Тэгэхгүй бол төсөв орж ирэх болгонд л манай аймаг гээд л ингээд, ингээд зарим аймаг руу ингээд л аялал жуулчлалын төсөв тэр чигээрээ явчихдаг. Тэгэхэд чинь олон газар баруун бүс дээрээ Баян-Өлгий аймагт, Баянхонгор аймагт, Шаргалжуут энэ тэр гээд зам дэд бүтцүүд нь хаягдчихсан юмнууд байна. Сангийн яам энэ аялал жуулчлалыг чинь шийдээд байгаа байхгүй юу даа. Ганцхан аймагт аялал жуулчлал хөгжүүлэх гэж байгаа юм шиг хуваарилалт хийж ирээд.

62.5 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

Тэгээд энэ Хөвсгөл, Баянхонгор, Баян-Өлгий гээд аймгуудыг бас ингээд 10 жил хаялаа гэж. Баянхонгорын Шаргалжуут гээд дэлхийд байхгүй юу байна? Одоо хүртэл засмал замгүй, жархан километр аймгийн төвөөс. Дундговийн Их, Бага газрын чулуу энэ тэр гээд л байж байна. Тэгээд үүнийг ингээд аялал жуулчлалын дэд бүтцийн төлөвлөгөө гээд нэг гаргачихсан байгаа юм. Марирутаар нь зураад ингээд нэг тойрог болгоод аялал жуулчлалын марирутыг гаргана.

Зөрчлийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн талаарх

зарчмын зөрөөтэй саналын томъёоллоор санал хураалт явуулъя.

1. Төслийн 1 дүгээр зүйлийг доор дурдсанаар өөрчлөх:

“1 дүгээр зүйл. Зөрчлийн тухай хуулийн 10.14 дүгээр зүйлийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

“10.14.Аялал жуулчлалын тухай хууль зөрчих

1.Аялал жуулчлалын үйлчилгээний байгууллага нь үйлчилгээний стандарт, техникийн зохицуулалт, зэрэглэлд тавигдах шаардлагыг зөрчиж үйл ажиллагаа явуулсан бол хуулийн этгээдийг таван зуун нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.” Санал гаргасан Эдийн засгийн байнгын хороо, санал хураалт.

62.5 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн талаарх зарчмын зөрөөтэй саналын томъёолол.

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлд доор дурдсан агуулгатай 1 дэх заалт нэмэх:

1/33 дугаар зүйлийн 4 дэх хэсэг:

“4.Улсын болон орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр байгаль хамгаалал, соёл, аялал жуулчлалыг дэмжихэд чиглэсэн үйл ажиллагаа явуулах шаардлагаар төрийн захиргааны төв болон төрийн захиргааны байгууллага, нутгийн захиргааны байгууллага тусгай хамгаалалттай газар нутагт газар ашиглахтай холбоотой харилцаанд энэ хуулийн 27.12-т заасан журам үйлчлэхгүй бөгөөд хүсэлтийг үндэслэн гэрээ байгуулж ашиглуулна.” Санал гаргасан Эдийн засгийн байнгын хороо, санал хураалт.

2023 ОНЫ 05 ДУГААР САРЫН 03-НЫ ӨДӨР, ЛХАГВА ГАРАГ

Тогтохоо дарга аа, та энэ заалтыг хараарай. Таны яриад байсан нь ийм л байна.

56.1 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

2.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 1 дэх заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

2/33 дугаар зүйлийн 5 дахь хэсэг:

“5.Аялал жуулчлалын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.9-д заасан аялал жуулчлалын дэд бүтцийг хөгжүүлэх, бий болгох зорилгоор газар ашиглах хүсэлт гаргасан иргэн, хуулийн этгээдэд газар ашиглах эрх олгоход Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 1.5 дугаар зүйлийн 10-т заасныг үндэслэн сонгон шалгаруулалтыг хялбаршуулсан журмаар энэ хуульд заасны дагуу явуулж болно.” Санал гаргасан Эдийн засгийн байнгын хороо, санал хураалт.

63.4 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

Амьтны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн талаарх зарчмын зөрөөтэй саналын томъёолол.

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“1 дүгээр зүйл.Амьтны тухай хуульд доор дурдсан агуулгатай 29² дүгээр зүйл нэмсүгэй:

1/29² дүгээр зүйл.Тусгай зориулалтаар агнуурын амьтан агнах, барих тусгай зөвшөөрлийн дуудлага худалдаа зохион байгуулах

Энэ чинь заалт хийчихсэн байна шүү дээ, бүр. Амьтан алах дуудлага худалдаа хийх юмыг хуульчилж болдог юм уу. Ямар ч байсан уншчихъя.

29².1.Агнуурын амьтныг тусгай зориулалтаар агнах, барих эрхийг Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 5.6 дугаар зүйлд заасны дагуу нээлттэй дуудлага худалдааны журмаар олгох бөгөөд дуудлага худалдааг цахим хэлбэрээр явуулж болно.

29².2.Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага энэ хуулийн 26.3-д заасны дагуу гаргасан Засгийн газрын шийдвэр, агнуурын нарийвчилсан төлөвлөгөөг үндэслэн, тусгай зориулалтын ан амьтан агнах, барих тоо хэмжээг аймаг, нийслэл тус бүрээр тогтооно.

29².3.Дуудлага худалдааг тусгай зориулалтаар агнах, барих амьтны тоо хэмжээг баталсан шийдвэр гарснаас хойш 14 хоногийн дотор нийтэд мэдээлж, 30 хоногийн дотор аймаг, нийслэлийн Засаг дарга зохион байгуулна.

29².4.Дуудлага худалдааг явуулах хугацааг товчлон шийдвэрийг дуудлага худалдаа явагдахаас 14-өөс доошгүй хоногийн өмнө гаргах ба дараах мэдээллийг тусгана:

29².4.1.дуудлага худалдаа явуулах он, сар, өдөр, цаг, хаяг;

29².4.2.тухайн аймагт ноогдох дуудлага худалдаанд оруулах тусгай зориулалтаар агнах, барих амьтны тоо, төрөл зүйлийн жагсаалт;

29².4.3.дуудлага худалдааны босго үнэ, дэнчингийн хэмжээ, төлөх хугацаа;

29².4.4.хуульд заасан бусад.

29².5.Энэ хуулийн 29².4.3.-т заасан дуудлага худалдааны босго үнэ нь тухайн амьтны Засгийн газраас тогтоосон жишиг үнийн 20 хувь байна.

29².6.Дуудлага худалдааны дэнчин нь энэ хуулийн 29².5-д заасан босго үнийн 50 хувь байх бөгөөд дэнчинг дуудлага

худалдаанд оролцохоос 24 цагийн өмнө урьдчилан төлж, бүртгүүлсэн байна.

29².7. Дуудлага худалдаанд ялсан оролцогчийн дэнчинг дуудлага худалдааны үнийн дүнд оролцуулан тооцох ба ялаагүй оролцогчийн дэнчинг 14 хоногийн дотор буцаан олгоно.

29².8. Дуудлага худалдаанд хоёр, түүнээс дээш этгээд оролцох хүсэлтээ ирүүлж, үнийн санал өгсөн тохиолдолд дуудлага худалдааг хүчинтэйд тооцно.

29².9. Дэнчин төлж бүртгүүлсэн этгээд, эсхүл түүний итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч дуудлага худалдаанд оролцоно.

29².10. Дуудлага худалдаанд ялсан этгээд нь дуудлага худалдааны үнийг дуудлага худалдаа дууссанаас хойш ажлын таван өдрийн дотор төлнө.

29².11. Дуудлага худалдааны ялагч нь энэ хуулийн 29².10-т заасан хугацаанд дуудлага худалдааны үнийг төлөөгүй тохиолдолд дэнчингээ алдах ба дараагийн өндөр үнийн санал гаргасан этгээдэд санал тавина.

29².12. Дуудлага худалдаанд хоёр, түүнээс дээш оролцогч оролцоогүй, эсхүл үнэ хаялцаагүй, эсхүл энэ хуулийн 29².11-т зааснаар дараагийн өндөр үнийн санал гаргасан оролцогчид тавьсан саналыг хүлээн аваагүй тохиолдолд дуудлага худалдааг хүчингүй болгож, 14 хоногийн дотор хоёр дахь дуудлага худалдааг явуулна.

29².13. Дуудлага худалдааны ялагч нь агнуурын бүс нутгийн менежмент хариуцагч бол тусгай зөвшөөрлийг өөрийн менежмент хариуцдаг агнуурын бүс нутаг дээр бүртгүүлж, баталгаажуулна.

29².14. Дуудлага худалдааны ялагч нь агнуурын бүс нутгийн менежмент хариуцагчаас өөр этгээд бол тухайн аймгийн аль нэг агнуурын бүс нутгийн

менежмент хариуцагчтай ан агнуулах гэрээ байгуулна.

29².15. Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга дуудлага худалдааны төлбөр, агнуурын нөөц ашигласны төлбөр, хураамжийг төлсөн баримт, энэ хуулийн 29².14-т заасан гэрээг үндэслэн ан агнах тусгай зөвшөөрөл олгоно.

29².16. Энэ хуулийн 29².15-д заасан тусгай зөвшөөрлийг бусдад шилжүүлэхгүй.

29².17. Дуудлага худалдааны үнийн дүнгийн орлогыг Төсвийн тухай хуулийн 23.7.4, 23.9.4-т заасны дагуу орон нутгийн төсөвт шилжүүлнэ.

29².18. Дуудлага худалдаанаас орсон орлогыг орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлсэний дараа үнийн дүнгийн 20 хувийг агнуурын бүс нутгийн амьтны нөөцийг хамгаалах, өсгөн үржүүлэх арга хэмжээнд зориулан менежмент хариуцагчид олгоно.” Санал гаргасан Эдийн засгийн байнгын хороо.

Үг хэлэх гишүүд Нямаагийн Энхболд, Гочоогийн Ганболд, Жигжидийн Батжаргал гишүүдээр тасаллаа. Үгээ хэлье.

Нямаагийн Энхболд гишүүн, Төрийн байгуулалтын байнгын хорооны дарга.

Н.Энхболд: Түрүүчийн хэлэлцүүлгийн үеэр ярьж байсан энэ Амьтны тухай хуультай холбоотой заалтууд дээр бүр тусгайлан нэрээр нь тэр, тэр амьтан тэр загас гээд оруулчихсан байна. Тэр нь хасагдчихсан байгаа юм байна. Тэгээд энэ дээр агнах барих тухай зөвшөөрлийн тухай ярьж байна. Өөр үг ороогүй байна. Тэгэхээр миний ойлгосноор би бас санал болгож байсан, энд загас ороогүй гэж бодож саналаа өглөө шүү гэдгийг протоколд зориуд тусгая. Энэ дараа нь хууль мөрдөх үед буруу зөвийг нь ялгахад протокол

2023 ОНЫ 05 ДУГААР САРЫН 03-НЫ ӨДӨР, ЛХАГВА ГАРАГ

үзэх ёстой. Тэгээд би зориуд энд ингээж ойлгогдож хураагдлаа шүү гэдгээ хэлж байгаа юм. Баярлалаа.

Г.Занданишатар: Тэгээд загасыг ам биш гэж үзэх юм уу, тийм ээ. Гочоогийн Ганболд гишүүн.

Г.Ганболд: Би үүнийг түрүүчийн хэлэлцүүлэг дээр яг энэ ан амьтны тухай хуулийн энэ хэсгийг би буцаасан гэж ойлгоод байгаа юм. Гүйцээн боловсруулах чиглэл өгөөгүй гэж ойлгож байгаа юм. Тэгэхдээ үүнийг зүгээр яах вэ, би дуудлага худалдааг нь зөвшөөрч байгаа юм. Дуудлага худалдаа болно. Тэгэхдээ энэ дээр ямар нэгэн тусгай зөвшөөрөлгүй хэн ч авч болно гэдэг энэ өөрөө буруу. Яагаад гэхээр энэ чинь буу, шийдэм хэрэглэнэ, эрсдэл өндөртэй.

2 дугаарт нь, тусгай зөвшөөрөлтэй ААН-үүд нь зүгээр яах вэ, амьдрал дээр харж байхад нэг цас зуд, ган гачиг болсон ч гэсэн энэ нэг ан амьтдаа хамгаалаад, нэг өвс тэжээл, хужир шүү тавьж өгөөд, нутаг оронд нь нэг отго байгуулаад ингээд хамгаалалцаад явдаг л ийм зүйл л дээ. Тэгэхээр дуудлага худалдаанд хэн хамаагүй хүн орно гэдэг бол энэ өөрөө их буруу болоод байна, 1 дүгээрт. Тэгэхээр ядаж нэг тусгай зөвшөөрөлтэй ААН-үүд тэр тусгай зөвшөөрлийн журмынх нь дагуу олгоно л биз. Хэдэн ч хүн авсан хамаагүй, тэр зөвшөөрөлтэй хүмүүсийн дунд дуудлага худалдаа хийдэг хэлбэр лүү оруулбал зүгээр юм биш үү.

Энэ дээр 29-ийн штрих 2-ын 11, 12 бол энэ ноцтой том алдаа явж байна шүү дээ. Эхний дуудлага худалдааны хамгийн өндөр үнэ хэлсэн нөхөр авахгүй бол 2 дахь нь авна гэж байна. Тэгэхээр энэ чинь нөгөө дээр үеийн нөгөө нэг завхрал явна шүү дээ. Хамгийн өндөр үнэ нь 200 сая гээд хэлчихнэ. 2 дахь нөхөр нь 10 сая гэгчихнэ шүү дээ. 10 сая гэнгүүт нь шууд хоёр, 300 сая гэгчихнэ. Тэгээд нөгөө нөхөр нь 300 саяыг хэлсэн хүн нь авахгүй яваад өгөхөөр зэрэг 2 дахь хүн нь авах нь

л дээ. Яг тийм үг өгүүлбэрээр байна шүү, энэ. Энэ заалтаар орох юм бол энэ өөрөө ёстой балай юм болно шүү дээ. Хуйвалдаж орно, зохион байгуулалттай ороод эхний үнийг дөнгөж нэг босго үнийг нь нэмэнгүүт нөгөөдөх нь хамгийн дээд талынх нь үнийг хэлнэ. Тэгэхээр энэ 2 заалт ер нь өөр болохгүй байна. Тэгэхээр энэ дээр ерөөсөө хэн хамаагүй ордог ийм одоо зүйлийг ядаж энэ тусгай зөвшөөрөлтэй ААН-үүдийн дунд нь дуудлага худалдаа явуулдаг ийм л хэлбэр лүү орохгүй бол болохгүй дээ. Энэ дээр ажлын хэсгийнхэн ямар байр суурьтай байгаа юм.

Г.Занданишатар: Жигжидийн Батжаргал гишүүн. Тэгээд Хассуурийн Ганхуяг гишүүнээр тасалъя.

Ж.Батжаргал: Тийм ээ, энэ агнуурын асуудлыг дуудлага худалдаагаар хийх тухай асуудал яригдаад байгаа юм. Уул нь экологи, эдийн засгийн үнэлгээ гэж нэг үнэлгээ байгаад байгаа. Тэгээд наад босго үнэ чинь нэг бол 20 энэ тэр гээд ингээд өнөө экологи, эдийн засгийн үнэлгээнийхээ 20 хувиар тогтох гээд. Тэгээд үүний чинь зохион байгуулж явуулдаг хүрээлэл нь их бага, тэгээд үндсэндээ экологи эдийн засгийнхаа үнэлгээ рүү дөхөхөөргүй л юм болж л хувираад байна шүү дээ. Нэг талаасаа харахаар.

Нөгөө талаасаа энэ байгалийн бүхий л баялгуудын өнөө төлбөрийн тухай хуулиар орж ирсэн орлогын тэдэн хувийг буцаагаад хамгаалах үйл ажиллагаанд зарцуулна гэдэг өнөө хуулийн заалттайгаа энэ яаж нийцээд байгаа юм бэ. 20 хувийг нь тэр менежментийн үйл ажиллагаа хэрэгжүүлж байгаа нөхдөд өгөхөөр дуудлага худалдаагаар орж ирсэн орлогын ийм юм яригдаад байх юм. Гэтэл уул нь тэр төлбөрийн тухай хуулиар нь ой дээр бол ийм ийм, усан дээр ийм ийм, ан амьтан дээр иймийг нь буцааж зарцуулна гэдэг тэр хуультайгаа яаж нийцээд байгаа юм бэ гэдэг асуудал.

2023 ОНЫ 05 ДУГААР САРЫН 03-НЫ ӨДӨР, ЛХАГВА ГАРАГ

3 дахь зүйл. Ерөөсөө энэ агнуурын бүс нутгийг тогтвортой байлгах үүднээс бас мэргэжлийн байгууллагууд олон жил энд нэлээн тийм хамгаалалт, тордолт юмнууд хийгээд уг нөөцөө бий болгоод явчихсан ийм үйл явц. Одоо үүнийгээ яаж цааш нь яг энэ чиглэлээр нь авч явна гэж тооцож харж, ийм заалт аялал жуулчлалын тухай хуулийг дагуулаад энэ хуульдаа оруулаад ирэв ээ. Ийм 3 зүйлийг их тодорхой хариулт авахгүй бол болохгүй байна.

Г.Занданшатар: Энэ саналууд л хэлнэ л дээ. Хассуурийн Ганхуяг гишүүн.

Х.Ганхуяг: Ажлын хэсгээс нэмээд хариулчхаарай. Ганболд гишүүний асууж байгаа асуулт дээр энэ 29-ийн штрих 2-ын 14 дээр дуудлага худалдааны ялагч нь агнуурын бүс нутгийн менежмент хариуцагчаас өөр этгээд бол тухайн аймгийн аль нэг агнуурын бүс нутгийн менежмент хариуцагчтай ан агнуулах гэрээгээ байгуулна гэсэн үг. Нэг ёсондоо дуудлага худалдаанд орлоо. Тэр нөгөө ан агнах тэр зөвшөөрлөө ингээд тэр дуудлага худалдаагаар авчихсан тохиолдолд тэр бүс нутагт байгаа менежмент хийдэг тэр ААН юм уу, хуулийн этгээдтэй гэрээ хийнэ гэсэн үг. Тэгээд тэр гэрээний үндсэн дээр тэр тэр ангийнхаа асуудлыг хийгээд явна гэсэн үг байхгүй юу. Тэгэхээр энэ хараа хяналтгүйгээр гүйж очоод ингээд дуртай газраа буудаад явна гэсэн үг огтоос биш шүү. Тэгэхээр энэ хамтарч ажиллах юуг нь оруулаад өгчихсөн байгаа юм.

Мөн Батжаргал гишүүн, Ганболд гишүүн 2-ын тэр санаа зовниод байгаа асуудал энэ дуудлага худалдаанаас орлосон орлогын 20 хувийг буцаагаад тэр бүс нутгийн амьтны нөөцийг хамгаалах, өсгөн хөгжүүлэх зорилгоор зарцуулах юм байгаа юм. Зарцуулах юм байгаа юм. Яагаад энэ дээр энэ чөлөөтэй ингээд олон хүн оролцох боломжийг нь нээж өгч байгаа вэ гэхээр энэ хуучин угаасаа монопольчлогдсон байсан салбар байхгүй юу. Нэг 9-11 ААН, хуулийн этгээд л энэ

ангийн үйл ажиллагааг явуулдаг. 24, 5 мянган доллароор зөвшөөрлийг нь аваад л тэгээд л цаашаа жуулчдад 100 мянган долларт зараад явчихдаг. Ийм асуудал байсныг өнөөдөр бид нар энд шилэн болгоод, төсөвт илүү их мөнгө оруулдаг болгох, мөн аймаг, сумын төсөвт нь илүү их мөнгө оруулдаг болгох, эргээд тэр 20 хувиараа буюу тэр энэ менежмент хариуцаж байгаа эргээд тэр ан амьтнаа хамгаалах зорилгоор нь илүү зарцуулдаг болно л гэсэн үг. Тэгээд энэ дээр ямар нэгэн алдаатай юм ерөөсөө олж харахгүй байгаа. Тэгээд хэн Бат-Эрдэнэ сайд нэмээд хариулчих уу? Энэ чинь угаасаа дуудлага худалдааны л зарчим шүү дээ. Тэгээд угаасаа л өндөр үнэ хэлээд л тэр өндөр. Бат-Эрдэнэ сайд нэмээд хариулчих. Хэд билээ, 88, 80, дарга аа.

Г.Занданшатар: Энэ асуулт хариултын тэмцээн биш л дээ. Эцсийн хэлэлцүүлэг дээр орж ирээд ингээд дэмжсэн, дэмжээгүй үг л хэлнэ.

Тэгээд энэ аялал жуулчлалын хуулийг дагаад яг амьтны тухай хуульд ийм том заалт оруулах нь ер нь дэгийн хууль, зарчимтай нийцэхгүй л дээ. Үүнийг буцаагаад тэгээд энэ амьтны экологи, эдийн засгийн үнэлгээ гэж тусдаа. Ан агнуур гэдэг тусдаа, спорт агнуур гэдэг тусдаа, амьтны экологийн тэр ан агнуурын менежментийн төлөвлөгөө гэж тусдаа. Тэр амьтны тухай хууль чинь тусдаа зохицуулалттай асуудлыг шууд аялал жуулчлалаар ан агнуулж, мөнгө олох гэж байгаа юм шиг ийм сэтгэл зүй нийгэмд төрүүлээд, тэгээд энэ агнуурын зохион байгуулалтын ажил энэ тэрийг аялал жуулчлалтай яаж холбогдуулах нь гэдэг тодорхойгүйгээр яг ийм зохицуулалт хийх нь үгүй ядаж энэ байгаль хамгаалагчдын эсэргүүцэлтэй тулах. Энэ ядаж байгаль хамгаалагчид, амьтан хамгаалагчид энэ хэлэлцүүлэг хийгдэж энэ тэрээр орж ирэхгүй бол ингээд гуя дагуулж хүзүү гэдэг шиг явж байснаа хүзүү дагуулаад гуя болгоод ингээд ийм хууль шинээр батлаад явчих

2023 ОНЫ 05 ДУГААР САРЫН 03-НЫ ӨДӨР, ЛХАГВА ГАРАГ

юм бол энэ маш сөрөг үр дагавартай. Энэ тэгээд амьтныг мөнгөөр алуулах хууль баталж байна гэсэн ийм асуудал гарна шүү дээ гэнэт.

Дуудлага худалдаагаар гэж байгаа л даа. Тэгэхдээ яг ингээж ийм том нэг санал хураалтаар ийм юм шийдэх нь дэгийн хуульд нийцэхгүй байна. Үүнийг ингээд гүйцээн боловсруулах чиглэл өгөөд, засаж янзлах хэрэгтэй.

Үүнийг Зөвшөөрлийн тухай хууль болон Ан амьтны тухай хуулиар тусдаа өргөн барьж зохицуулна. Аялал жуулчлалын харилцаатай үүнийг хольж хутгаж, ан агнуурыг ан агнуурын аялал жуулчлалаа тусдаа гаргаж зохион байгуулахгүй бол энэ өөрөө цаанаа энэ загас орохгүй гэж хэлж чадахгүй. Цаад хуулиараа ан агнуур түүхий эдийг нь ашиглаж байгаа бүх зүйлийг ан агнуурт гэж орж байгаа юм. Хуульдаа ан гэж амьтны тухай хуульдаа түүхий эд, нөөцийг нь ашиглах зорилтоор олборлож байгаа. Спорт агнуур гэхээрээ тэр эд эрхтнээр нь сорчилж сонгохгүйгээр нийтэд нь агнуурыг гээд ингээд заачихсан учраас наадах чинь тэгээд ингээд шонхор шувуунаас авхуулаад наад бүх ажил чинь нэг тийм сонин энэ хуулиар зохицуулагдах. Тэгээд нөгөө талаасаа нэлээн тийм харгис хууль нийгэмд сонсогдоно.

Аялал жуулчлалыг ингээд нэг. Тэгээд энэ дээр ийм тэр монополыг нь задлаад энэ зөв болгохоор их сайн зохицуулалтыг найруулахгүй бол ийм олон заалттай шинэ хууль бараг ингээж хийх гээд байна шүү дээ, энэ чинь. Агнуурын, ан агнуурын тухай хууль шүү. Энэ амьтны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж хийх гээд байна шүү дээ.

Энэ асуудал дэгд нийцэхгүй байгаа учраас хойшлуулчихъя. Эдийн засгийн байнгын хорооны референт ийм юмнуудыг хайхраагүй ингээд аягүй олон

тэр жижиг нюансууд их сонин яваад байгаа шүү.

Дараагийн санал хураалт явуулъя.

Төслийн 3 дугаар зүйлийн 2 дахь заалт буюу 29 дүгээр зүйлийн 29.1 дэх хэсгийг хасах. Санал гаргасан Эдийн засгийн байнгын хороо. Ингээд бүтэн хуулиараа явчих болж таарах уу, тийм ээ.

Тэгээд энэ шаардлагатай бол ийм харилцааг журмаар зохицуулж болно. Засгийн газар журам батлаад. Хуучин Ан агнуурын тухай хууль гэж байсан. Ан агнуурын журам гэж байсан, ан агнуурын тухай хууль журмаараа зохицуулж болно. Тэгэхгүй бол энэ шууд ингээж. Үүнийг бүхэлд нь ингээд энэ ан агнуурын тухай хуультай харилцаа.

Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах хуулийн төслийн талаарх зарчмын зөрөөтэй саналын томъёоллоор санал хураалт явуулъя.

1. Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 1 дэх заалтыг хасах. Санал гаргасан Эдийн засгийн байнгын хороо, санал хураалт.

56.1 хувийн саналаар санал дэмжигдлээ.

Агнуурын менежментийн төлөвлөгөө, нөөц, агнуурын нөөц, экологи, эдийн засгийн үнэлгээ гээд олон юмтайгаа харьцуулж шүтэж энэ хуулийн ийм дуудлага худалдаа ч байна уу, тоо хэмжээ тогтоох энэ тэр яахгүй бол зохицуулалт нь хүндрэлтэй болох байх. Ер нь дуудлага худалдаагаар хийх нь зөв. Дуудлага худалдаагаараа хийх нь зүйтэй. Үүнийгээ харин.

Ингээд зарчмын зөрөөтэй саналын томъёоллоор санал хураалт явуулж дууслаа.

2023 ОНЫ 05 ДУГААР САРЫН 03-НЫ ӨДӨР, ЛХАГВА ГАРАГ

*Аялал жуулчлалын тухай хуулийн
шинэчилсэн найруулгын төсөл болон
хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн
төслүүдийг эцэслэн батлах бэлтгэл
хангуулахаар Эдийн засгийн байнгын
хороонд шилжүүлж байна.*

16.52 цаг